הכי קאמר דבר הבא ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה לא תיכול ת"ל גמל טמא הוא הוא טמא ואין טמא הנולד מן הטהור טמא אלא טהור רבי שמעון אומר גמל גמל שני פעמים אחד גמל הנולד מן הגמלה ואחד גמל הנולד מן הפרה ורבנן האי גמל גמל מאי עבדי ליה חד לאסור עצמו וחד לאסור חלבו ור' שמעון לאסור חלבו מנא ליה נפקא ליה מאת הגמל ורבנן אתים לא דרשי כדתניא שמעון העמסוני היה דורש כל את ואת שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא פירש אמרו לו תלמידיו ר' כל אתין שדרשת מה תהא עליהם אמר להם כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה עד שבא רבי עקיבא ולימד את ה' אלהיך תירא לרבות תלמידי חכמים אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי אלא מעתה טעמא דרבנן מגמל גמל ור' שמעון מאת הגמל הא לאו הכי הוה אמינא חלב דבהמה טמאה שרי מאי שנא מהא דתניא הטמאים לאסור צירן ורוטבן וקיפה שלהן איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל דבהמה טהורה נמי חידוש הוא דאמר מר דם נעכר ונעשה חלב וכיון דחידוש הוא בבהמה טמאה נמי לישתרי קמ"ל הניחא למאן דאמר דם נעכר ונעשה חלב אלא למאן דאמר איבריה מתפרקין הימנה ואין נפשה חוזרת עליה עד עשרים וארבעה חדש מאי איכא למימר איצטריך סד"א הואיל וליכא מידי דאתי מחי ושרייה רחמנא והאי חלב כי אבר מן החי הוא ושרי והילכך אפי' בבהמה טמאה לישתרי קמ"ל וחלב דבהמה טהורה מנלן דשרי אילימא מדאסר רחמנא בשר בחלב הא לחודיה שרי ואימא חלב לחודיה אסור באכילה ומותר בהנאה בשר בחלב בהנאה נמי אסור ולר"ש דשרי בהנאה משכחת לה למילקי על בישוליה אלא מדגלי רחמנא דבפסולי המוקדשין תזבח ולא גיזה בשר ולא חלב הא דחולין שרי ואימא דחולין אסור באכילה ושרי בהנאה דקדשים בהנאה נמי אסור אלא מדכתיב ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחיים לנערותך ודילמא לסחורה אלא מדכתיב ואת עשרת חריצי החלב ודלמא לסחורה אטו דרכה של מלחמה לסחורה ואיבעית אימא מהכא ארץ זבת חלב ודבש ואי לא דשרי משתבח לן קרא במידי דלא חזי ואב"א מהכא לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב אלא מעתה שפן שפן ארנבת ארנבת חזיר חזיר להני הוא דאתו אלא לכדתניא למה נשנו בבהמה מפני השסועה ובעופות מפני הראה גמל נמי להכי הוא דאתא כל היכא דאיכא למידרש דרשינן ת"ר רחל שילדה מין עז ועז שילדה מין רחל פטורה מן הבכורה ואם יש בו מקצת סימנים חייבת ר' שמעון אומר עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו איבעיא להו לאכילה מי בעי ר"ש ראשו ורובו או לא לענין בכורה כתיב אך בכור שור עד שיהא הוא שור ובכורו שור אבל לאכילה גמל הוא דאמר רחמנא דאסיר הא

אישתני

רש"י

דבר הבא ממעלי גרה. כגון האי טמא שנולד מן הטהורה: **גמל טמא הוא.** וסתם גמלים נולדים מן הגמלה וכתב הוא למשמע שהוא טמא ואין אחר שהוא גמל טמא וכגון שנולד מן הפרה: **גמל גמל.** אחד בתורת כהנים ואחד במשנה תורה: **לאסור חלבה.** של גמלה: **את הגמל.** משמע את הטפל לגמל והיינו חלבו: **פירש.** מכל דרשות שדרש דכל אתין באין לרבות וזה אין מה לרבות בו: **הטמאים.** אלה הטמאים לכם בכל השרץ ה"א יתירא: **לאסור צירן.** שומן הדג: **קיפה.** ריסוקי בשר וקפלוטות שבשולי קדירה: **דאמר מר.** במסכת נדה (דף ט.) דם נדות נעכר מחמת הלידה ונעשה חלב הלכך חידוש הוא דמעיקרא הוה דם והאוכלו בכרת והשתא מישתרי: **אבריה מתפרקין.** מחמת הלידה: **ואין נפשה.** אין דמה חוזר עליה עד עשרים וארבעה חדש ולפיכך מניקה אינה רואה דם נדה ולאו משום דדם נעשה חלב. והשתא כיון דלאו מחמת דם קאתי לאו חידוש הוא: **ולר"ש נמי דשרי בהנאה.** לקמן בפירקין (דף י.) ר"ש אומר כו' משכחת לה דאיצטריך למיכתב בשר בחלב ואע"ג דחלב גרידא אסור נמי איצטריך למיכתב ביה ללקות על בישולו: **תזבח.** רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר. בפסולי המוקדשין לאחר פדיונן הכתוב מדבר: **חריצי.** גבינים וקא"ל ישי לדוד שיוליכם במלחמה לשר האלף: **יין וחלב.** וכתיב לעיל מיניה לכו שברו ואכלו: **אלא מעתה.** בין לרבנן בין לר' שמעון דדרשי לעיל גמל גמל שפן שפן מאי דריש ביה: **למה נשנו בבהמה.** טמאים וטהורים: **מפני השסועה.** בריה שיש לה שני גבין ושני שדראות ולא נאמר בתורת כהנים: **לאכילה.** כגון פרה שילדה מין סוס דקאסר רבי שמעון כדקתני גמל גמל שני פעמים: **מי בעי רבי שמעון.** (א) דלא מישתרי באכילה במקצת סימנין עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו או לא:

אישתני

תוספות

הטמאים לאסור צירן ורוטבן. אי מהטמאים דריש קשה דבהעור והרוטב (חולין קכב:) מוקמינן ליה לעורו כבשרו ובת"כ לא דריש ליה גבי שרצים אלא גבי בהמה טמאה דכתי' טמאים הם לכם ומיהו ע"כ מהטמאים דשרצים דריש כדמוכח פ' העור והרוטב (שם קכ. ושם) בשמעתין דהמחה חלב וגמעו דמייתי (ס) על הך דרשא דהטמאים ופריך לכתוב רחמנא בשרצים וליתו הנך וליגמרו מיניה משמע דמינה דריש (ד) וי"ל דמה"א יתירא (ט) דהטמאה דריש עורות שלהם כבשרם שלהן תדע דגבי בהמה דכתב טמא ולא כתב הטמא דריש בת"כ לאסור צירן ורוטבן ומיהו אכתי דריש מן הטמאים פרק העור והרוטב (שם קכו:) לאסור בילת השרץ ולשם פ"ה ה' יתירא נדרשת לאסור צירו ורוטבו ולעורו כבשרו ולבילת השרץ:

לאסור צירן ורוטבן. משמע הכא דציר דאורייתא מדפריך מינה מאי שנא חלב מציר ש"מ דרשה גמורה היא ובפרק העור והרוטב (שם קכ.) נמי אמר צירי וקשה דבפרק אין מעמידין (ע"ז מ.) גבי דג טמא מפליג בין מטגל בצירו לגופו ופרק גיד הנשה (חולין צט:) א"ר יהודה ציר דגים רביעית בסאתים ופריך והא א"ר יהודה מין במינו לא בטיל (ס) שאני ציר דזיעה בעלמא הוא משמע שהוא מדרבנן וי"ל ציר דגים דרבנן ציר שרצים דאורייתא ולא"ג דבתורת כהנים נמי דרשי' שקץ הוא לכם גבי דגים אסמכתא בעלמא הוא ולא"ת בפרק כל הבשר (חולין קיב:) גבי רב מרי דאמלח בשר שחוטה בהדי טריפה ואסר ליה רבא מהטמאים ופריך ליה מדג טהור שמלחו עם דג טמא היכי פריך מדג לבשר (פ) וי"ל דקים ליה דאסור ציר מדרבנן ובמס' תרומות (פ"י מ"ח) נמי תנן ובפ' גיד הנשה (חולין צט:) מייתי לה דג טמא צירו אסור ש"מ הא דשרינן לה משום דלא בלעו ומה שכתוב בספרים ש"מ ציר מותר לא גרס ליה וקצת תימה כיון דצריך קרא בשרץ ובבהמה טמאה ודגים דליכא קרא לא אסר מדאורייתא היכי מייתי רבא ראיה התם מהטמאים לאסור ציר טריפה:

רוטב וקיפה שלהן. וא"ת תיפוק לי' ממשרת ליתן טעם כעיקר ו) (ע) מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה פסחים (ד' מד:) וי"ל עיקר קרא לצירן ואורחא דהש"ס בהכי (פ) והתעלמת פעמים שאתה מתעלם ועיקר קרא לזקן ואינו לפי כבודו (ב"מ ד' ל. ברכות ד' יט:) ובפ"ק דחגיגה (דף ד.) נמי אמר רגלים פרט לבעלי קבין ואמר פרט לחגר וסומא ולא עיקר קרא לבעלי קבין דמפעמים דריש ליה התם (ל) ומיהו כאן אין צריך לומר כן דאיצטריך לרוטב וקיפה לאשמועי' (ק) דהוי כממש אם המחה השרץ דהוי כשתיה ואינו בכלל אכילה ואכילה כתיב בהון קמ"ל בכלל אכילתו והתם (חולין קכ.) מייתי לה גבי המחה חלב חמץ ונבלת עוף טהור וגמעו מיהו קשה דמשמע הכא דאיצטריך לציר לאשמועינן דחשיב כגוף השרץ דפריך מינה אחלב דיתסר כמו ציר וי"ל דשקולים הן ומיהו אציר לחודיה לא הוה שמעינן דליהוי שתיה כאכילה דהוה מצי לאוקמא כשהקפהו ואכלו:

קיפה שלהן. כפי' העור והרוטב (חולין קכ.) אמר מאי קיפה פרמא ופריך הוא עצמו לטמא טומאת אוכלים אלא מאי קיפה תבלין אבל הכא יכול לקרות בין פרמא בין תבלין דלא אתא לאשמועינן אלא (ר) שתיה כאכילה וכן משמע בפ"ה שפירש רסוקי בשר וקפלוט שבשולי קדירה:

שמע

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"א מהל' מאכלות אסורות הל' ה טוש"ע י"ד סי' עט סעי' ב]:

ב ב מיי' פ"ג שם הל' לד טוש"ע י"ד סימן ע סעיף ג ופר' פא סעיף א:

בא ג מיי' פ"ט שם הל' א טוש"ע י"ד סימן פז סעיף א:

בב ד מיי' פ"ג שם הל' ג טוש"ע י"ד סימן פא סעיף ח:

בג ה מיי' פ"א שם הל' ו:

◆

תורה אור השלם

. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם: ויקרא יא ד

. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה את הגמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם: דברים יד ז

. את ה' אלהיך תירא ואתו תעבד ובשמו תשבע: דברים ו יג

. אלה הטמאים לכם בכל השרץ כל הנגע בהם במתם יטמא עד הערב: ויקרא יא לא

. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל: דברים יב טו

. ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחיים לנערותיך: משלי כז כז

ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקד לשלום ואת ערבתם תקח: שמואל א יז יח

וארד להצילו מיד מצרים ולהעלתו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש אל מקום הכנעני והחתי והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי: שמות ג ח

הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב: ישעיהו נה א

. אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה': במדבר יח יז

◆

שיטה מקובצת

א) סד"א הואיל וליכא דאתי מחי ושרייה רחמנא וכו'. מתוך ה[illegible] זו תמצא פרכא אחרת ד[illegible] אלו טרפות אמרי' מנין ל[illegible]צת טמאה שהיא אסורה ש[illegible]ומר ואת בת היענה והשתא ל[illegible] לי קרא תיפוק ליה דהיוצא מ[illegible] דטמא טמא דמהאי טעמא נ[illegible] אסרי' לקמן מי רגלים של ח[illegible] ומשמע בקונטרס ד[illegible]צטריך קרא לדקדק על ביצת ע[illegible] טהור שהיא מותרת שפירש ב[illegible]כות [גדולות בפ"] גיד הנשה ב[illegible]ה טהורה גופה מנלן דשריי' מ[illegible] לי רחמנא ואת בת היענה ד[illegible]צת עוף טמא אסור מכלל ד[illegible]ור מותר ואין הלשון משמע כן אלא משמע דלאיסור ביצה ט[illegible] זה אצטריך קרא וי"ל הטעם מ[illegible] דחידוש הוא הא דביצת ט[illegible] שרייה כדקאמר הכי גבי ח[illegible] דכי אבר מן החי הוא ושרי ל[illegible] אפילו בטמאה נמי וביצת עוף טהור דשרייה נפקא לן מ[illegible] דרשינן בפרק שלוח הקן לך ולא לכלביך דמשמעינן מינה עוף טהור רובץ על ביצת עוף טמא ותיהא נמי השתא הא דאמרינן בסוף אלו ט[illegible]ות גבי ביצת השרץ שאם רקמה ואכלה לוקה עליה משום שרץ השורץ דמשמע הא לא רקמה לא משום דבשרץ לא כתיב קרא ואשתרי מ[illegible] חידוש כמו שהורה ומיהו קשה כיון דביצת השרץ לא ילפא מביצת עוף טמא כ"ש ביצת טריפה ובר"ש ספ' ביצה משמע דאסורה מ[illegible] וי"ל א) דילפינן מטומאה דדרשינן בפרק העור והרוטב דלטומאה בעינן ריקם מדכתיב השרץ [מה שרץ] ריקם אף ביצת השרץ ש[illegible]מה דשפיר ילפינן איסור מטומאה כדאשכחן במסכת מעילה בפרק קדשי מזבח דמשוי להו לענין כערשה ואע"ג דהשתא איכא הותי ד[illegible] מחי ושרי כגון חלב וביצים מ"מ חשיב להו חידוש שפיר ומשום דאין שניהם באים מחי בענין אחר וכן י"ל גבי דבש דבורים דלקמן ד[illegible] דמי לחלב אע"ג כיון דכל שאר אבר מן החי אסור מיקרי הני חידוש ועוד היינו יכולים לומר דכל ביצים מותרים בין דטמא בין דטהור מ[illegible]א טעמא דשרייה לקמן הני יאלי דיחמורתא לפי שהוא זרע ראם וכן עור הבא כנגד פניו של חמור דמסתבר דהיינו טעמא דשרי משום ד[illegible] משכבת זרע של חמור ונקרש מעצמו ונעשה עור ולא שייך ליצירת הולד מידי ולכך מותר דמתחלתו בא מחמת השכבת זרע דהוי כנג[illegible] לה מפרחת ושרי ולבסוף אע"ם שנקרש ונעשה עור מ"מ מותר הוא כמו אפרוח ביצת טריפה שהוא מותר דכי קא גביל פרשא בעלמא הוא וכלהו ביעי נמי מש"ו קאתו ושרו מהוא טעמא חוץ מביצת טמאה שאסר הכתוב ולהכי אצטריך קרא וביצת טריפה ילפינן מינה כד[illegible]שי' ומיהו אין מתיישב טעם זה גבי ביצים דכולהו מתחלתן מעורות בגידין וחשובים כבשר כדמוכח בפרק קמא דביצה כך מצאתי בתו[illegible] כ"י ג) והוא חסר בדפוס ולקמן דף ו ע"ב גבי עור הבא כנגד פניו של חמור כתבו בתוס' כדפי' לעיל ולא נמצא בתוס' שפי' לעיל דבי מזה ובכאן היינו פירושו: ג) וחלב בהמה טהורה מנ"ל דשרי וא"ת אמאי לא ילפינן מדכתיב גבי אברהם ויקח חמאה וחלב ובודאי לא [illegible]אכילם איסור דקיים אברהם כל התורה כולה ואומר ר"י ז"ל דהוי סבור שהם בני נח ולא נצטוו על כן כי אין זה מז' מצות בני נח שק[illegible] לו עליהם ואף בירושל' ג) משמע דאכלו בשר בחלב דקאמר שא"ל הקב"ה כשבקשו שתנתן להם התורה אין אתם ראוים לקבלה שמיד שת[illegible]יק בא מבית הספר מביאין לו חלב ואוכל מביאין לו בשר ונוטל ידיו אבל אתם אכלתם בשר בחלב כדכתיב ויקח חמאה וחלב. תוס' [illegible]

[illegible]

מסורת הש"ס

א) [פסחים כב: וש"נ], ב) ב"ק מא: ע"ש קדושין נז. ע"ש פסחים כב: ע"ש, ג) [חגיגה יב.], ד) חולין קיב: קכ., ה) [נדה ט.], ו) [לקמן י. וש"נ], ז) [לקמן טו. תמורה לא.], ח) [גי' ר"ג והרמב"ן להכי], ט) [חולין סג:], י) [לקמן טז.], כ) [לעיל ה: וש"נ], ל) ל"ל בשר בחלב נמי כו', מ) עלה קך ל"ק, נ) להטמאים רש"א, ס) ומשני שאני ל"ק, ע) דמכאן ל"ק, פ) כמו והתעלמת ל"ק, צ) [ג. וע"ש בתוס' ד"ה ופעמים], ק) דמימר כממש כו' קמ"ל דבכלל אכילה הוא, ר) [ל"ל שתיה],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מי בעי ר"ש וכו' כיון דלא קדוש בבכורה עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו ה"נ לא מישתרי באכילה וכו':

◆

גליון הש"ס

גמרא הא דחולין שרי. עיין לקמן דף כב ע"ב תוספות ד"ה שער:

◆

מוסף רש"י

היה דורש כל את ואת שבתורה. לריבוא (קדושין נז.) לאתין וגמין ריבויין (ב"ק מא.). כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא. לא ידע מה לרבות (שם) אמר מה ארבה לירא עמו (פסחים כב:). פירש. ממנו ואמר כו מכל ריבויין שדרש, דמדכה לאו לרבויי אתא כולהו נמי לאו לרבויי אתו (שם) פירש לרבות שום דבר להשוותו למורא המקום (קדושין נז.). לרבות תלמידי חכמים. שיהא מורא רבך כמורא שמים (פסחים שם). הטמאים. ה"א יתירא דגבי טמאים לכם בכל השרץ (חולין קיב:). וקיפה. פירמא, בשר ותבלין הנקפה בשולי הקדירה (שם). תזבח. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת, ואוקימנא בפסולי המוקדשין לאחר פדיונן (לקמן טו. ובע"ז תמורה לא.). מקצת סימנים. של אמו (לעיל ה.). אך בכור שור כו'. מדלא למיכתב אך שור כשב ועז, דהא עניינא בבכור קמשתעי, דכתיב לעיל מיניה כל פטר רחם וגו', ונקט בכולהו בכור ש"מ עד שיהא הבכור כאמו ולא יהא דומה לאחר (לעיל ה.).

◆

רבינו גרשום

הגרה כיון דטמא הוא אינו מעלה גרה: הכי קאמר דבר הבא וכו' ת"ל ואת הגמל גמל הוא טמא ולא טמא הנולד מן טהורה: ר' שמעון אומר גמל גמל ב' פעמים. דתורת כהנים ובמשנה תורה אחד לאסור גמל הנולד מן הגמלה ואחד לאסור גמל הנולד מן הפרה. דלא סבירא ליה שהיוצא מן הטהור טהור: ורבנן. דסברי שהיוצא מן הטהור טהור גמל גמל מאי עבדי ליה חד לגמל עצמו ואידך גמל לאסור חלבו: ור"ש (אומר) מנ"ל לאסור חלבו מאת הגמל נפקא את הטפל לבשרו: ורבנן. אתים לא דרשי כשמעון העמסוני דפירש שחזר בו מכל האתים שדרש שאינן באין לרבות הואיל ולא מצא מה לרבות לאת ה' אלהיך תירא: אלא מעתה. אי לאו טעמא דרבנן דאסירי ליה לחלב בהמה טמאה מגמל גמל ור' שמעון

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com